

Slechtvalk *Falco peregrinus* jaagt (verjaagt?) Zwarte Kraaien *Corvus corone*

Dick Dekker

Met de speciale bedoeling Slechtvalken te zien jagen, spendeerde ik in februari 2009 drie weken aan de kust van Noord-Friesland. Vanaf de zeedijk bij de Paezemerlanden waren het wad en de aangrenzende kwelder goed te overzien en er huisde hier een volwassen wijfjesvalk. Meestal zat ze op een rijshoutpaaltje een paar honderd meter uit de kust of, bij windiger weer, op de teen van de lage dijk. Dan was alleen haar kop te zien boven het gras. Vanuit de geparkeerde auto hield ik haar onafgebroken in de kijker en het kon uren duren voor ze eindelijk iets ging doen. Eens maakte ze een zeer lange vlucht om een andere valk te verjagen, maar ze toleerde een volwassen mannetje dat nu en dan ook op het toneel verscheen.

De meest interessante jachtvluchten die ik van begin tot eind kon volgen waren gericht op Zwarte Kraaien. Op drie ochtenden, tussen 8.45 en 10.00 uur, verliet de valk haar rustplaats en klom met snelle vleugelslagen tegen de harde wind in, totdat ze hoog boven het wad omdraaide en landwaarts een eenzame kraai achtervolgde. De eerste kraai dook op het laatste moment met aangelegde vleugels omlaag en verdween in kwelderruigte. Na enkele vergeefse pogingen de prooi alsnog uit de dekking te drijven, ging de valk in de nabijheid op een hekpaal zitten en vloog even later weg. In de tweede lange jachtvlucht, die op dezelfde manier begon, zocht de kraai tenslotte veiligheid in geboomte bij een boerderij in de polder. In het derde geval wist de achtervolgde kraai zes of zeven heftige stoten, op steeds lager niveau, te ontwijken totdat de valk haar aanval opgaf.

Toen ik het bovenstaande vertelde aan de ervaren valkenier Jan de Vries betwijfelde hij het of de valk de kraaien wel echt had willen vangen. "Misschien wilde zij ze alleen maar verjagen uit haar territorium? Anders had ze die kraai wel gepakt..." Ik was het daar niet mee eens. Wat ik gezien had, leken mij uiterst serieuze jachtvluchten. Toch is het bijzonder dat deze Slechtvalk, in een gebied waar het wemelt van de wadvogels, haar keus richtte op kraaien. Maar is dat niet begrijpelijk? Zij vormden een duidelijk en kwetsbaar mikpunt, hoog boven de open slikvelden, ver van hun normale biotoop en mogelijke dekking. Dit in scherpe tegenstelling met de massale verwarring die ontstaat als een valk laag koers zet naar de foeragerende wadvogels. Er gaan dan honderden steltlopers, meeuwen, eenden en ganzen tegelijk de lucht in en in verreweg de meeste gevallen grijpt de aanstormende valk mis. Zoals welbekend, zoekt een individuele prooivogel veiligheid in de groep, daarentegen trekt een enkeling de aandacht. Aansluitend op het idee dat deze valk de kraaien inderdaad als eetbare buit beschouwde is het feit dat de soort voorkomt op de meeste prooiligsten van Slechtvalken die in Nederland vergaard zijn (Bijlsma 1993, Klaassen 1996, Teunissen 1997, van Dijk 2000, Brandenburg & Riemersma 2002, Marcus 2005).

Jan de Vries vertelde mij ook dat kraaien zich met snavel en poten goed kunnen verdedigen maar dat een valk zelden een geslagen kraai los laat ondanks het feit dat

soortgenoten het slachtoffer te hulp komen. Ik ben twee maal op pad geweest met valkeniers die hun vogel speciaal afgericht hadden op kraaien. De meest recente uitnodiging, in februari 2009, kwam van Jan de Vries. Terwijl wij met de auto door de Friese polder reden, hield Jan zijn gehuifde valk op de vuist en toen hij op enige afstand twee kraaien op de grond zag zitten, trok hij snel de huif af en stak al rijdende zijn arm met de Slechtvalk uit het open raam. Bliksemsnel, zonder een moment van aarzelen, schoot de valk op zijn doel af. De kraaien vlogen bijtijds op, maar een van de twee werd fel achtervolgd, heen en weer langs een houten hek waaronder de bedreigde prooi dekking probeerde te vinden. Toen de tweede kraai tussenbeide kwam, draaide de valk om en veranderde van doel. De kraai werd tenslotte op de grond geslagen, tussen het hek en de rietkraag. Met zijn sterke snavel trachtte de valk de halsslagader of de zenuwbanen door te bijten en de kraai is dan vlug dood. Intussen was Jan op de vechtende vogels toegerend, ook om te voorkomen dat andere roofvogels, zoals Buizerd en Havik, zouden proberen de prooi over te nemen.

Het bovenstaande tafereel leek mij typerend voor een afgerichte valk, die op scherp staat en zijn prooi door dik en dun achtervolgt. Een wilde valk daarentegen wacht de beste kans af en begint meestal met aanvallen die niet erg serieus lijken. Een vogel die de dekking bereikt wordt al gauw alleen gelaten. Mijn vraag aan de lezers: Wie heeft ooit gezien dat een wilde Slechtvalk een Zwarte Kraai wist te grijpen, doden en plukken? En wat gebeurde er als andere kraaien het slachtoffer te hulp kwamen?

Literatuur

- Bijlsma R.G. 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Schuyt & Co., Haarlem.
- Brandenburg E. & Riemersma I. 2002. Winterterritoria van de Slechtvalk in de Greidhoeke. *Twirre* 13: 95-97.
- Klaassen R. 1996. Slechtvalken in de uiterwaarden. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 2(1):4-5.
- Marcus P. 2005. Overwinterende Slechtvalken in Amsterdam en omgeving. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 11(1):8-15.
- Teunissen B. 1997. Slechtvalken in de Ackerdijkse Plassen. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 3(1):4-5.
- van Dijk J. 2000. Zwolse Slechtvalken op middelbare leeftijd. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 6(2): 6-10.

Adres: 3819 - 112 A Street NW, Edmonton, Alberta, Canada T6J 1K4, ddekker1@telus.net